Samppa Koskela/pg 10.11.2016

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Eduskunta
TyV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto pe 11.11.2016 klo 11.00

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perustulokokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n ja ennakkoperintälain 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 215/2016 vp)**

- Hallituksen esityksen tarkoituksena on toteuttaa perustulokokeilu vuosina 2017 ja 2018. Perustulokokeilussa Kansaneläkelaitos maksaisi 2000 valitulle perustuloa 560 euroa kuukaudessa. Perustulo olisi verovapaata tuloa, eivätkä muut tulot vähentäisi perustulon määrää.

- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK suhtautuu myönteisesti siihen, että perustulo toteutetaan kokeilulla. Kokeiltavassa perustulomallissa on kuitenkin merkittäviä puutteita ja kyseinen perustulokokeilumalli on myös liian suppea, jotta kokeilun vaikutuksista voidaan saada riittävää tietoa.

Hallituksen esityksen mukaan perustulokokeilun tavoitteena on selvittää, minkälaisia vaikutuksia ilman tarveharkintaa maksettavalla perustulolla on lähtötilanteessa työttöminä olevien, työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa saavien henkilöiden työmarkkinakäyttäytymiseen ja osallisuuteen. STTK toteaa, että tämä kysymys on merkittävä mutta perustulokokeilun tavoitteiden olisi kuitenkin syytä olla huomattavasti laajempia ja monipuolisempia.

Perustulokokeilu on osa hallituksen terveyden ja hyvinvoinnin palveluiden asiakaslähtöisyyden korostamista koskevaa kärkihanketta, jonka mukaan perustulokokeilun tarkoituksena on selvittää, voidaanko perustulon avulla vähentää tuloköyhyyttä, väliinputoamista, sosiaalietuuksiin ja verotukseen liittyvää byrokratiaa ja kannustaa työntekoon julkistaloudellisesti kestävällä tavalla. STTK toteaa, että nyt suunnitellun kokeilun avulla ei pyritä riittävästi selvittämään edellä mainittuja tärkeitä kysymyksiä.

Samppa Koskela/pg 10.11.2016

STTK katsoo, että perustulokokeilun toteuttamistapa on liian suppea ja rajattu, koska kokeilun ainoana kohderyhmänä on satunnaisesti valitut 2000 henkilöä, jotka saavat Kelan maksamaa peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea. Riskinä on, että kokeilun tulokset jäävät vähäisiksi ja myös kokeilun tulosten yleistettävyys on vaikeaa.

Perustulon rahoitus ja verotuksen toteuttamistapa ovat perustulossa keskeisiä kysymyksiä. Ehdotetussa perustulokokeilumallissa vero-järjestelmä säilyisi nykyisellään ja perustulolla ei olisi vaikutuksia henkilön tuloverotukseen tämän työllistyessä. Tällaisen perustulomallin käyttöön-otto koko väestön tasolla olisi rahoituksen kannalta kestämätöntä. Perustulon vaikutuksista ei saada oikeaa kokonaiskuvaa, jos kokeiltava perustulomalli ei ole laajamittaisena toteuttamiskelpoinen.

STTK pitää kokeilun valmistelun ja toteuttamisen aikataulua liian tiukkana, koska kokeilun on tarkoitus alkaa jo vuoden 2017 alussa. Tämä tekee kokeilun toteuttamisen myös haasteelliseksi Kelan henkilöstölle. On syytä huomata, että kokeilu voi vaatia erityisiä järjestelyjä ja myös muutoksia etuuksien maksatusjärjestelmiin ja samaan aikaan Kela valmistautuu lisäksi ottamaan perustoimeentulotuen hoidettavakseen 1.1.2017 lukien.

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK pitää tärkeänä, että sosiaaliturva-järjestelmää kehitetään kolmikannassa vastaamaan muuttuvan työelämän tarpeisiin. STTK pitää myönteisenä sitä, että perustulon vaikutuksista pyritään saamaan tietoa kokeilun avulla. STTK kuitenkin katsoo, että perustulokokeilun toteuttaminen ja tavoitteet ovat jäämässä tarkoitukseensa nähden liian suppeiksi ja rajatuiksi.

**Lisätietoja** Samppa Koskela
lakimies
eläke- ja sosiaaliturva-asiat
samppa.koskela@sttk.fi